

บทคัดย่อ

ด้วยความกังวลร่วมกันของนานาประเทศเกี่ยวกับความเสี่ยงในการใช้ และการปลดปล่อย สิ่งมีชีวิตดัดแปลงพันธุกรรม (Living Modified Organisms – LMOs) ที่เป็นผลมาจาก เทคโนโลยีชีวภาพสมัยใหม่ ที่อาจมีผลกระทบทางด้านสิ่งแวดล้อมที่อาจไม่เอื้ออำนวยต่อการ อนุรักษ์ และ การใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนซึ่งความหลากหลายทางชีวภาพ โดยพิจารณาถึงความ เสี่ยงต่าง ๆ ที่จะมีต่อสุขอนามัยของมนุษย์ ภาควิชาสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ (Convention on Biological Diversity - CBD) จึงได้ร่วมกันพิจารณารูปแบบของพิธีสารที่มีวิธีการ ควบคุมการใช้ประโยชน์ การเคลื่อนย้าย ตลอดจนการวิจัยและพัฒนา และให้ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับ สิ่งมีชีวิตดัดแปลงพันธุกรรมเพื่อเป็นการควบคุมความเสี่ยงดังกล่าว นั่นคือ พิธีสารคาร์ตาเฮนาว่า ด้วยความปลอดภัยทางชีวภาพภายใต้อนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ (Cartagena Protocol on Biosafety to the Convention on Biological Diversity) ซึ่งประเทศไทย ในฐานะที่ได้ดำเนินการภาคยานุวัติสารเข้าเป็นภาคีแห่งพิธีสารฯ เมื่อวันที่ 10 พฤศจิกายน พ.ศ. 2548 เป็นต้นมานั้น จึงมีหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติตามพันธกรณีแห่งพิธีสารดังกล่าวด้วย อย่างไรก็ดีตาม จากการที่ได้ทำการศึกษาถึงนโยบาย มาตรการ และองค์กรของประเทศ ไทยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการตามพันธกรณีแห่งพิธีสารฯ พบว่า

1. การที่ประเทศไทยดำเนินนโยบายด้านพัฒนาเทคโนโลยีชีวภาพ ควบคู่ไปกับ นโยบายคุ้มครองความปลอดภัยทางชีวภาพนั้น เป็นการดำเนินนโยบายไปในทิศทางที่เหมาะสม เพราะในสถานการณ์ปัจจุบันไม่อาจที่จะปฏิเสธได้ว่า สิ่งมีชีวิตดัดแปลงพันธุกรรม ได้เข้ามามี บทบาทเป็นอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นในด้านการค้าระหว่างประเทศ การเกษตร
2. แม้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัยทางชีวภาพที่ใช้บังคับอยู่ของประเทศไทย จะมีอยู่อย่างกระจัดกระจาย ไม่เป็นระบบ และไม่มีกฎหมายฉบับใดเลยที่มีวัตถุประสงค์โดยตรงใน การมุ่งคุ้มครองความปลอดภัยทางชีวภาพก็ตาม แต่ผู้เขียนเห็นว่า หากได้มีการประกาศกำหนดให้ สิ่งมีชีวิตดัดแปลงพันธุกรรมเป็นสิ่งต้องห้ามตามกฎหมายเหล่านั้นแล้ว รวมทั้งกำหนดหลักเกณฑ์ ในการใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่แล้ว ย่อมรองรับหลักการตามพิธีสารฯ ได้โดยไม่จำเป็นต้องออก กฎหมายใหม่แต่อย่างใด
3. ปัญหาสำคัญของประเทศไทยในด้านองค์กรที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัยทาง ชีวภาพคือ ความซ้ำซ้อนของหน่วยงาน และไม่มี การประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งประสิทธิภาพในการดำเนินงานขององค์กรเหล่านั้น